

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMĂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Bun de imprimat

Trecut în registrul special dela Tribunalul
Cluj, Secția III, sub Nr. 111—1938.

„Drept aceea, fraților,
stați neclintit și țineți pre-
daniile pe care le-ați în-
vățat, fie prin cuvânt fie
prin epistola noastră.“

2 Tes. 2, 15.

BISERICA ȘI NOUL COD CIVIL

D-l Victor Iamandi, ministrul Justiției, a ținut de curând să informeze opinia publică a țării, că proiectul noului cod civil unificat, la care se lucrează de ani de zile, este gata, și el va fi promulgat — pe cale de decret-lege — pe ziua de 1 Septembrie a. c.

Faptul prezintă o importanță covârșitoare nu numai din punct de vedere juridic, dar ceea ce ne interesează aici în deosebi, și sub raport *bisericesc*.

Se știe anume, că codul civil reglementează actele de stare civilă: nașterea, cununia, divorțul și decesul, de cari se leagă însemnate efecte juridice, morale și naționale.

Biserica noastră, ca așezământ religios al neamului, este direct interesată în rezolvirea acestor chestiuni, cari fac parte esențială din patrimoniul ei spiritual de veacuri. E vorba doar de *taine sfinte*, instituite de Mântuitorul Iisus Hristos, pentru buna viață pe pământ a oamenilor și pentru dobândirea fericirii lor de dincolo de moarte. Nu-i poate fi deci deloc indiferent modul după care *Statul* înțelege să soluționeze probleme cari prin natura și istoria lor trebuiesc privite mai curând sub aspectul eternității, decât al vremelniciei.

Românii, se știe, au trăit sub regimul religios al așa ziselor acte de stare civilă, și numai liberalismul ateu al veacului XIX-lea, importat din Apus, a căutat să-l suprimă, secularizându-l în profitul Statului omnipotent. Totuși Constituțiunea dela 1866 a fost nevoită să-l mențină măcar parțial, decretând în art. 22 obligativitatea căsătoriei religioase. Pentru naștere, divorț și deces a înlăturat binecuvântarea Bisericii, așa cum o prevedeau legiurile vechi inclusiv Regulamentul organic.

Din nefericire însă prevederea categorică a art. 22 a rămas literă moartă, ea neavând absolut nici o aplicare practică.

Se pare de sigur paradoxal, ca o dispoziție imperativă a Constituției să nu fie respectată — și totuși acesta este tristul adevăr. Motivarea juriștilor foarte inventivi în pretexte era din cele mai „originale“: dispoziția aceasta din Constituție este o simplă declarație de principiu, care nefiind pusă în concordanță cu prevederile codului civil nu poate fi considerată ca o condiție de existență și de validitate a căsătoriei.

Așadară prin faptul, că dintr-o condamnabilă neglijență nu s'a trecut ulterior în codul civil — editat încă în 1864 — dispoziția Constituției din 1866, obligativitatea religioasă a căsătoriei a devenit iluzorie. Și așa Inalta Curte de Casație a declarat constant prin jurisprudențele ei, că o căsătorie este perfect valabilă chiar dacă s'a încheiat numai în fața ofițerului stării civile. Iar pentru a înlătura definitiv controversalele în jurul acestei chestiuni, Constituția din 1923 a suprimat pur și simplu textul vechiu relativ la condiția binecuvântării bisericesti a căsătoriei. Era aici o renegare a unei tradiții naționale din cele mai scumpe, ce nu putea rămânea fără consecințe grave pentru viitorul *familiei* românești.

Căci coborând o taină dumnezească la rangul unui contract social, de sigur că-i iei tocmai temelul cel mai solid, *spiritual*, pe care se înalță trăinicia sănătoasă a căsătoriei și prin ea a familiei însaș, ca izvor de existență a neamului. Efectele s'au resimțit îndată: o recrudescență a divorțurilor în toate regiunile țării întregite și paralel un vânt bolnav al concubinagiilor, ce destrămau lent resorturile morale ale societății noastre.

Era nevoie de o reacțiune hotărâtă, energică spre a stăvili valul desagregării. Ea a venit salvatoare tot din partea luminatului nostru cârmuitor, M. S. Regele Carol II-lea, care a știut

să restabilească vechea noastră tradiție, făcându-i loc în noua Constituțiune dela 27 Februarie 1938.

Înteleptul Suveran nu s'a limitat însă numai la ceea ce fusese cuprins în Constituția dela 1866, adică la menținerea obligativității căsătoriei religioase, ci a decretat o restitutio in integrum în sensul, că *toate* actele de stare civilă trebuie să aibă în mod *obligator* binecuvântarea Bisericii. Art. 20 spune textual: „*Actele stării civile sunt de atribuția legii civile. Intocmirea acestor acte va trebui să preceadă totdeauna binecuvântarea religioasă, care este obligatorie pentru toți membrii cultelor.*“

Cine nu vede în aceste texte constituționale marea concepție a *Statului creștin*, care impune fiecărui cetățean împlinirea obligațiilor stabilite de cultul său în ceea ce privește nașterea, cununia, divorțul și decesul? Saltul față de Constituția din 1923 este imens, și el a fost întâmpinat de Biserica noastră, ca și de celelalte, cu o îndreptățită bucurie. Căci prin el s'a creat premiza legală a fundamentării *familiei* pe învățătura divină a lui Hristos, și în consecință a desvoltării *Statului* românesc în acel spirit religios sănătos, care i-a fost suportul moral nebiruit de-alungul sbuciumului său istoric.

Dar pentru ca bucuria noastră să fie deplină, se mai cere un lucru foarte mare: trecerea principiului constituțional în noul cod civil și punerea lui de acord cu textele ce vor avea să reglementeze în amănunt actele de stare civilă. Am văzut, cum lipsa acestei operațiuni zădărnice complet valoarea Art. 22 din Constituția dela 1866. Prin urmare, învățând din greșelile trecutului, să căutăm astăzi evitarea lor prin toate mijloacele ce ne stau la îndemână.

Este nevoie urgentă, ca Sf. Sinod să precizeze în toate de-

Continuarea pe pagina a 2-a.

EVANGHELIA

Matei 17, 1—9.

Pe muntele Tavorului Mântuitorul a arătat lui Petru, lui Iacob și lui Ioan strălucirea și frumuseța de nedescris a lumii cerești. În preajma potimilor și a morții minunata vedenie de pe munte era menită să-i întărească în credință pe acești trei Apostoli atât de legați sufletește de Mântuitorul, ca la rândul lor ei să poată face mărturie în fața lumii de răsplata cerească ce-i așteaptă pe cei ce cred în El.

Toată taina creștinătății, toată taina mântuirii ni s'a descoperit în minunata vedenie de pe muntele Tavorului. Schimbarea la față e garanția vieții vecinice și e dovada dumnezeirii lui Isus. Când și-a început slujba învățării — la botez — glas cereșc a mărturisit pentru El; în preajma jertfei de răscumpărare acelaș glas cereșc l-a mărturisit în fața Apostolilor și prin ei în fața omenirii întregi.

Pe muntele Tavorului s'a preamărit trupul omenesc al Mântuitorului. Era dovada, că noul Adam, noul om, înzestrat cu dreptul și putința de a nu mai păcătui, a intrat în lume.

Pe muntele Tavorului Mântuitorul s'a arătat în tovărășia lui Moisi și a lui Ilie. Prin aceasta Mântuitorul ne-a arătat, că El înseamnă plinirea legii și a prorocilor.

Pe muntele Tavorului Învățătorul s'a descoperit Apostolilor în toată strălucirea Lui dumnezească. Strălucirea ca soarele, ha'nele îi erau albe ca zăpada, iar alături de El avea pe Moisi și pe Ilie. Era atât de minunată această vedenie, încât Apostolul Petru a strigat: „Doamne, bine este nouă să fim aici; dacă voești, face-voi aici trei colibe: Ție una, lui Moisi una și lui Ilie una.“

Aceste trei colibe trebuie să fie mereu alături de așezămintele omenesti. Pe pământ, între oameni, trebuie să aibă lăcaș statornic și Isus și Moisi și Ilie. Taina vieții depline aceasta e: să respectăm legea dată prin Moisi; să avem râvna lui Ilie în rugăciune și în combaterea răului; să învăluim viața în iubirea și jertfelnicia ce se desprinde din viața Mântuitorului.

Viața creștină e viață pe muntele Tavorului.

I. G.

taliile punctul de vedere al Bisericii, și apoi să ia contact cu d-l *Victor Iamandi*, ministrul Justiției, spre a stabili în cea mai bună înțelegere textele ce vor reglementa actele de stare civilă, în conformitate cu prevederile noii Constituțiuni Regele Carol II-lea.

I. P. Sf. Patriarh *Nicodim* are nu numai calitatea ci și autoritatea necesară de a susține cu tot prestigiul Său cărturăresc concepția Bisericii și interesele ei, cari și în această materie se confundă cu acelea ale Statului național.

Pe de altă parte d-l ministru *Victor Iamandi*, tot ieșean ca și șeful suprem al Bisericii, a dat prea strălucite probe, pe când fusese titular al Cultelor, de dragostea lui caldă pentru cea mai venerabilă instituție spirituală a neamului, spre a ne mai îndoi un moment de toată soluciditatea sa întru împlinirea dreptelor revendicări formulate de Sfântul Sinod.

În această perspectivă, vigilența Bisericii va fi încununată, de sigur, cu laurii unei biruințe rodnice și binecuvântate.

Rostul conferințelor preoțești.

Nu este nici unul dintre frații preoți, cari să nu recunoască necesitatea covârșitoare a conferințelor preoțești, cel puțin odată într'un an. Cu deosebire azi, când la porțile creștinismului bântuie o criză morală acută, cu scopul de a destrăma întreaga cultură și civilizație a epocii noastre. Această necesitate a tinerii conferințelor vizează și scopul în sine, fără de care țintă întrunirile noastre ar fi lipsită de temei.

Regulamentul respectiv prevede scopul și anume:

a) servirea preoților în sobor și îndreptarea defectelor observate;

b) întărirea și îmbunătățirea cunoștințelor;

c) a cultiva legătura de dragoste și colegialitate între membrii clerului, spre a fi pildă vie păstorilor lor;

d) combaterea ori cărei idei răcătite, care ar aduce vătămare sfintei noastre Biserici ortodoxe;

e) în fine menținerea bunei rândueli obștești.

Calea practică a înlăturării acestor idei și principii este întrunirea preoților eparhiale într'un centru pentru a satisface înaltele porunci bisericesti. La liturghie se pun pro-

bleme din domeniul dogmatic sau moral; iar după masă continuăm cu desbaterea problemelor cu conținut social sau catihetic și astfel ni se răscolește întreaga noastră ființă de păstori sufletești cu cele mai variate probleme. Pentru ca examinarea lor să asigure toate rezultatele dorite, e necesar ca:

a) pregătirea predicilor cât și a conferințelor din partea preoților să se facă cu cea mai mare grijă, aprofundând subiectul în toate aspectele lui.

b) critica ce se face acestor lucrări să fie cât mai temeinică, obiectivă și instructivă;

c) timpul rezervat conferinței preoțești să fie prelungit, deoarece subiecte importante nu pot fi cercetate cu folos în câteva sferturi de oră.

d) discuțiile să se facă fără grabă, în liniște și concentrare, spre a scoate din ele maximum de folos.

Pentru asigurarea unui rezultat real și cu împăcarea conștiinței pentru îndeplinirea îndatoririlor pastorale, e de dorit ca pregătirea conferinței să fie obligatorie pentru fiecare preot și durata conferinței să fie de cel puțin două zile.

Pr. V. ȘEULEANU

F. O. R. Protopopiatul Reghin.

— Raport de activitate pe anul 1938/39. —

La opera grandioasă de Renaștere Națională, întreprinsă de M. S. Regele, FOR. s'a aliat cu tot devotamentul și toată toată însuflețirea, atât mai mult, cât FOR.-ul a luptat neîncetat, dela întemeiere, pentru aceleași idealuri și principii de izbăvire spirituală și națională în înțeles evanghelic: să renaștem din apă și din Duh.

Toate străbunțile noastre s'au îndreptat către aceste idealuri, mergând pe făgașul menirilor românești și creștinești.

Iată aceste străduințe:

I. Conferințe: Toate cercurile noastre religioase au fost cercetate de către noi, în decursul anului, organizând conferințe, prin cari s'a arătat calea ce trebuie să urmeze fiecare Român și creștin, pentru a fi pe drumul marilor strămoși, pentru a urma calea de întărire a viitorului românesc și pentru a îndeplini porunca sfintei noastre Biserici și a Regelui Românilor.

S'au rostit, în total 306 conferințe.

S'au organizat 32 serbări religioase-naționale.

S'a rulat filmul „Viața lui Isus”, în mai multe biserici.

II. Publicațiuni: Pentru a face o legătură spirituală continuă, am răspândit, periodic, în sânul membrilor, 5000 broșuri cu conținut religios-național și 1000 exemplare ziare.

III. Indrumarea tineretului: Am acordat o atențiune deosebită, organizării tineretului dela sate.

Duminecă de Duminecă s'au făcut șezători de câte 1 oră, pentru introducerea tineretului în disciplina morală-națională și fizică.

IV. Manifestațiuni: Tineretul organizat a susținut 32 serbări, unele de proporții regionale, de exemplu: la 10 Mai, întreg tineretul unităților

a susținut serbarea zilei istorice în Reghin, iar la 8 Iunie în Tg.-Murăș, stărnind admirația tuturor prin ținuta, portul național și exercițiile de ansamblu.

V. Realizări materiale: Am continuat construirea palatului cultural Reghin.

La Ibănești-Pudure am făcut renovarea bisericii și am ridicat, în roșu, casa culturală.

La Ibănești-sat, am cumpărat un teren, în vederea clădirii unei case culturale. Am ars în acest scop 60.000 cărămizi.

În Iuda am contribuit la construirea casei parohiale.

S'au ridicat 20 troițe noi, în stil românesc și s'au reparat 30 troițe vechi,

S'au ajutat 21 elevi și studenți, la școli, cu Lei 156.000.

Cheltueli: Toate aceste realizări au recerut următoarele cheltueli, suportate de președinte:

1. Construirea caselor culturale 200.000 Lei. 2. Troițe 30.000 Lei. 3. Publicațiuni și conferințe 15.000 Lei. 4. Burse studenților 156.000 Lei. Total 401.000 Lei.

Dr. E. NICOARĂ
președintele FOR.

Mormântul Patriarhului Miron. Dl. Nicolae Zigre, ministrul Cultelor și Artelor a luat frumoasa hotărâre de a așeza pe mormântul fericitului Patriarh Miron din catedrala patriarhală, o lespede nouă, artistic lucrată, pe care să se graveze o inscripție privind viața și opera marelui defunct.

„Adu-ți aminte de Domnul Iisus Hristos, din sămânța lui David, înviat din morți, după evanghelia mea.”
2 Tim. 2, 8.

FOILETON

Contribuția Bisericii noastre la opera școlară din ținutul Bistriței.

Condițiile între cari aveau să se deschidă noile școli erau destul de ușoare, tocmai în vederea sărăciei în care se găsea poporul; astfel prin ordinul din 4 Martie 1786 se dispune între altele, ca și în județele acele unde populațiunea este mai săracă, să se înființeze școli comune, încât să poată fi cercetate de copiii mai multor sate învecinate, apoi școlile să se întretină din aruncul credincioșilor, asemenea și plata învățătorilor tot de acolo să se dea și spre micșorarea acestor contribuții se vor folosi ca dascăli: diecii bisericesti. Și pentru a putea pregăti pe viitori dascăli, se deschide la Sibiu o școală normală.

Hotărât că vor fi fost și în parohiile acestui protopopiat astfel de școli, numai cât nu s'a păstrat amintirea lor. Se știe atât, că episcopul Gherasim Adamovici în 20 Martie 1796 trimite un circular protopopilor în care — după ce face apologia școlii arătând rostul ei nobil de-a crește copiii în dreapta credință — poruncește protopopilor să completeze formularul ce-l alătură arătând câte școli sunt, asemenea să indice pe cele „normalicești” eventual orașul ori satul ce ar dori

să deschidă școală. Stăruie ca protopopii să inspecteze activitatea dascălilor, îndemnându-i să-și facă datoria. Îndrumă apoi dascălii ca Marți după Paști să se prezinte la Sibiu cu contracturile sau atestaturile ce au dela răposatul director, spre a fi întărite de noul director, și vor avea de zăbovit două luni pentru a învăța toate cât trebuie unui dascăl vrednic.¹⁾ Ce a răspuns protopopul la acest act, nu știm. Credem însă că vor fi fost școli, unde diecii instruiu copiii în cele ale cititului și scrisului. S'a păstrat chiar un caet al unui elev dela 1789—90, în care acesta se deprindea cu scrierea cirilă, cu învățarea cifrelor arabe și cu cântările bisericesti. Întreg cuprinsul acestui caet ne arată, că acest fel de învățământ era pur bisericesc.²⁾ Notițele de pe diferitele cărți bisericesti încă indică pe diecii satelor ca dascăli.

II.

a) Școala trivială din Prundul-Bărgăului.

Inceputurile acestei școli — ca și a celor comunale din Valea-Bărgăului — nu se datoresc Bisericii. Dacă totuși ne ocupăm de ea, o facem întrucât după 1851, când se desființează Regimentul II. de graniță, ajunge sub conducerea Bisericii. Ținut din Valea-Bărgăului, compus din comunele:

¹⁾ Ms. în arhiva protop. Bistrița.

²⁾ Ms. din 1783, se află în posesia mea.

Bistrița-Bărgăului, Prundul-Bărgăului, Susenii-Bărgăului, Mijlocenii Bărgăului, Josenii-Bărgăului și Rusul-Bărgăului, după ce la 1783 a fost militarizat și încorporat la Regimentul II de graniță — a luat un avânt cultural foarte mare. Cea dintâi școală înființată de Comanda militară pe teritoriul acestui protopopiat și de care s'a bucurat populația, a fost școala trivială din Prundul-Bărgăului, deschisă la 1784. Scopul ei a fost creșterea copiilor noilor grăniceri, pentru a deveni buni soldați. Ea era frecventată de mai mulți elevi din toate satele Bărgăului și a dat nu numai buni soldați, ci și conducători firești ai poporului.

Cauzele ce au determinat deschiderea nămită școli sunt a se căuta încă în dispozițiile domnitoarei Maria Theresia din anul 1764, în baza cărora fiecare batalion de graniță să-și aibă școala sa proprie pentru instrucția cetățenilor. Astfel după ce la anul 1783 s'a început militarizarea și organizarea comunelor din Valea-Bărgăului, s'a ivit nevoia înființării unei școli și pentru fiii noilor grăniceri și în 1784 Prundul-Bărgăului — ca centru al acestei văi — își capătă focarul de cultură. Numirea de școală trivială este o imitare a școlilor din evul mediu, după cari — prin analogie — învățarea celor trei obiecte practice: citirea, scrisul și calcularea i-au dat numele acesta.

Limba de propunere a fost din început, limba

INFORMAȚIUNI

De vorbă cu M. S. Regele Carol II. În interviu-ul acordat săptămânalului francez „Gringoire”, M. S. Regele Carol II, luminatul nostru cărmuitor, a rostit, între altele, și aceste cuvinte, care au impresionat adânc pe trimisul revistei franceze:

„Am lucrat mult. Lucrăm, și cu voia lui Dumnezeu, vom lucra și mai mult. Sunt gata, Eu Insumi, să dau pildă. Toate eforturile Mele tind spre această țintă: să inspir poporul Meu, în toate clasele, gustul și dragostea de muncă. Iată ce Mă preocupă înainte de toate.”

Articolul se termină cu următoarele cuvinte ale autorului, pline de adevăr și bun simț:

„Se află aci un șef totdeauna prudent și curajos pentru a lua pe loc hotărârile necesare. Țara și-a pus încrederea în El. Ea știe, că, chiar dacă timpurile s'ar înăspri, dacă furtuna ar izbucni, cărmaciul este bun, cât se poate de bun.”

Cămin preoțesc la Bazna. Din inițiativa fostului senator d-l Eug. Munteanu a S. S. preotul Nistor, a d-lui director Marcu Z. Petru și sub supraveghierea S. S. protopopul I. Crăciun și cu fondurile acordate de societatea preoțească „Andrei Șaguna”, Ministerul Cultelor, Societatea națională de gaz metan, d. ing. Gigurtu, Fabrica „Hercules” etc.; Clerul ortodoxiei ardelenice a inaugurat și târnosit în Bazna Căminul preoților, în prezența P. S. Lor Episcopii Nicolae Colan al Clujului și Nicolae Popovici al Orăzii. Căminul este o clădire impunătoare, cu tot confortul modern. Încrestăm în cronica vremii această ctitorie românească și ortodoxă.

Luminarea satelor. 34 de sate cu peste 15.000 locuitori au luat parte la 12 șezători și reprezentații cinematografice organizate de subsecretariatul de stat al propagandei. În fiecare din satul ales ca centru de activitate, programul se desfășura în modul următor: Conferențiarul deschidea festivitatea prin câte o vorbire conchisă în care arătau rostul acestor manifestări și apoi deslușeau sătenilor problemele de stat la ordinea zilei. În felul acesta, locuitorii

satelor au fost puși în cunoștință cu toate marile înfăptuiri ale actualului regim condus cu atâta pricepere de M. S. Regele Carol II.

Filmele rulate completau apoi prin imagini conferințele după care urma frumosul program de șezători al echipei culturale de premilitari. În fiecare sat, manifestația se termina prin aclamațiile nesfârșite ale sătenilor de „Trăiască M. S. Regele Carol II” și prin hore uriașe încinse la lumina torțelor, sub cerul liber, în mijlocul satelor.

Spania creștină. Religia, ca obiect de studiu în școlile spaniole, fusese suprimată sub stăpânirea bolșevică din Madrid. Victoria naționalistilor a venit să îndrepte lucrurile. Conducătorii de azi ai Spaniei renăscute și-au dat seama de binefacerile studiului religios. Iată de ce ministerul educației a dat un decret prin care se reintroduce în toate școlile Spaniei instrucția religioasă.

Necuvîntă evreiască. Într-o notă distribuită ziarelor, ministrul coloniilor engleze semnaleză că muntele Măslinilor este amenințat de invazia construcțiilor evreilor — determinate de dezvoltarea crescândă a Ierusalimului. Ministrul coloniilor speră că se va putea constitui un fond național cu care să se poată răscumpăra și pune pentru totdeauna la adăpost acest loc sfânt. Iată cum evreii, care-și construiesc case în Ierusalim nu mai au nici cel mai elementar respect față de locurile așa de scumpe creștinilor de pretutindeni.

Inel cu bucluc. În timpul unei audiențe publice acordate unui grup de credincioși Papa a observat că inelul său dispăruse din deget. Emoția pricinuită de acest extraordinar eveniment, s'a potolit când un pelerin a predat inelul unuia din gardii Vaticanului. Se pare că totul se reduce la un pariu făcut de dibaciul pelerin care, cu o iscusința demnă de admirație, a reușit să scoată Papii inelul din deget.

BIBLIOGRAFIE

*Dr. Grigorie T. Marcu: Saul din Tars cu o prefață de P. S. Episcop Nicolae Colan. Sibiu 1939. Tip. Arhidiecezană. 126 pagini. Luându-și ca subiect al tezei sale de doctorat cea mai strălucită figură a creștinismului misionar, tânărul profesor al Academiei Teologice andreiene își luă asupra riscuri științifice, pe cari numai talentul și erudițiunea le puteau înfruntă. Cel dintâi rod al acestei interpretări îndrăznețe este lucrarea de față, care se ocupă numai de *păgânul* Saul din Tars, rezervând pentru Pavel *apostolul* o monografie mai vastă, gata și ea de tipar. Cartea introductivă, eșită acum, este la înălțimea gândului din care a pornit, constituind una din surprizele scrisului teologic românesc. Metoda, stilul și expunerea se înfrățesc cu orientarea bogată și intuiția neașteptată, spre a zugrăvi artistic și totuși veridic profilul puțin cunoscut al lui Saul din Tarsus. În cinci capitole, orânduite cu mare meșteșug, autorul ne înfățișează toate liniile spirituale și fizice ale neimblânzitului prigonitor de creștini, reușind să ni-i facă simpatice chiar în această fază negativă a vieții sale. Datorită de sigur inspirației și temperamentului, cu accente par'că împrumutate din însăși personalitatea uriașului proslăvit. Este nerv și culoare, tinerete și avânt irepostibil în aceste pagini calde ce se citesc cu emoție și încântare.*

Se pare că Apostolul neamurilor și-a găsit cel mai iscusit biograf român în persoana infatigabilului teolog sibian. Pentru care lucrare îi aducem viile laude și bucuria noastră deosebită. Iar ca mărturie, reproducem în numărul viitor un mic fragment din lucrarea atât de elogios prefătată de către P. S. nostru Episcop Nicolae Colan.

I. M.

A apărut *Revista Teologică* Nr. 7-8 pe Iulie—August 1939 de sub patronajul I. P. S. Mitropolit Nicolae cu următorul sumar:

Diacon Dr. Grigorie T. Marcu: *Avem Patriarh*; Icon.-Stavr. Dr. Gh. Ciuhandu: *În legătură cu sinodul dela Florența (1439)*; Dr. Teodor Bodogae: *De ce nu s'a putut face*

unirea Bisericilor la Florența? Prof. Dr. Nicolae Neaga: *Eclesiastul* (Scurte note explicative); Dr. T. Bodogae, Dr. I. Stan, Dr. Gr. T. Marcu, Prof. Dr. Nicolae Neaga, Pr. Prof. Simion Radu și Preot D. Așteșmean: *Mișcarea literară*. Dr. Gr. T. M. și Dr. I. S.: *Cronică*. Dr. Gr. T. M.: *Note și informații*.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 4731—1939.

Comunicat oficial.

Sf. Sinod sub Nr. 2192 din 17 Iulie a. c. ne încunoștințează că în ședința sa dela 1 Iulie 1939, fiind informat despre imputernicirea dată de Comisiunea Monumentelor Istorice dlui Victor Brătulescu, director al acelei Comisiuni, de a strânge obiectele vechi, scoase din uz, de pe la biserici, — a hotărât să dăm ordine preoților din cuprinsul Eparhiei noastre, să nu îngăduie ridicarea nici unui asemenea obiect de către numita persoană, fără autorizația prealabilă a noastră.

Despre aceasta Sf. Sinod a înștiințat chiar în aceeași zi, cu adresa Nr. 1949, Onor. Minister al Cultelor și Artelor.

Punem în vedere deci și de astădată preoților noștri să nu admită înstrăinarea nici unui obiect din biserică fără aprobarea noastră prealabilă. Obiectele neintrebuintate în biserică numai la Muzeul Eparhial se pot da.

Numitul delegat al Comisiunii Monumentelor Istorice nu are aprobarea noastră, nici nu o va avea niciodată, nici el nici altcineva, ca să poată ridica obiecte din bisericile noastre.

Cluj, la 22 Iulie 1939.

Consiliul eparhial.

Parohia ortodoxă română Sohodol.

Nr. 48/1939.

(29) 1—1

Publicațiune de licitație.

Pentru facerea alor 50.000 buc. cărămidă necesară la edificarea bisericii ortodoxe din parohia *Sohodol*, protopopiatul Câmpeni, în conformitate cu planul și devizul aprobat de Veneratul Consiliu Eparhial Cluj Nr. 332/1939.

românească până în anul 1837. Începând pe la 1829 a se deschide școlile comunale în satele grănicerești și având a se propune în ele aceleași materii ce se propuneau și în școala trivială în limba română, Guvernul s'a decis ca să introducă în școala trivială limba germană, ca limbă de propunere principală — schimbându-i astfel caracterul ei de școală română în *școală trivială germană* (Deutsche Trivialschule). Starea aceasta a durat până la anul 1870, de când apoi limba germană s'a propus numai la citit și puțină gramatică.¹⁾

Cheltuelile de întreținere a bunului mers în învățământ ca: plata dascălului, materialul de scris, cărțile, premii la școlari, etc. erau acoperite din fondul de provente al grănicerilor până la 1851, când luat fiind acest fond în administrarea Statului, nu s'au mai putut acoperi toate cheltuelile de acolo decât singură leafa învățătorului în suma de 110 fl. anual.

b) Școalele comunale-naționale din Valea-Bârgăului.

Rezultatele frumoase ce a început a arăta școala trivială din Prundul-Bârgăului, a trezit în

¹⁾ „Istoria școalelor năsăudene”, de V. Șotropa și Dr. N. Drăgan. Ibid. p. 73.

popor dorul de carte și mai puternic. Dar cum orice inițiativă în această direcție nu se putea realiza numai de Biserică, fără a avea binevoitoarea aprobare a Comandei grănicerești, în anul 1817 preoțimea ortodoxă din graniță înaintă o rugare către Consiliul belic de curte, ca aceasta să desființeze școlile triviale și în locul lor să ridice în fiecare comună școale sătești (Dorfschulen) conduse de preoți. Rugarea aceasta a fost respinsă prin rescriptul Consiliului Nr. 535 d. d. 7 Februarie 1818. Este ușor de înțeles motivul refuzării, Comanda dorea ca ea să fie totul în conducerea școlară, lăsând Bisericii un rol secundar în privința educației naționale. Totuși văzând dorința grănicerilor pentru școală, Comanda Regimentului se ocupă mereu cu gândul înființării școalelor în fiecare comună și deja din anul 1825 încep a se deschide școli în comunele grănicerești mai populate. În anul 1829 se dispune, în baza rescriptului împărațesc, ca în fiecare comună să se deschidă câte o școală comună națională (National-Gemeinde-Schulen), susținute din vistierile comunelor și darea școlilor, ce aveau a-o solvi toate familiile grănicerești. Aceste școli aveau să fie cercetate de toți copiii dela 7—12 ani și să învețe a citi și scrie în limba română, apoi puțin comput și religione. După terminarea cursurilor aveau obligația ca încă trei ani să urmeze în Dumineci și sârbă-

tori, cursuri de repetiție. Copiii mai deștepti, puteau trece din aceste școli în cele triviale.

În vederea susținerii lor, vicarul din Năsăud Ioan Marian, un bărbat harnic și deștept, a pus bazele unui *fond școlar comun* (Gemeinde-Schulfond), din ale cărui interese aveau să se plătească leafa învățătorului și să se cumpere cărți și reviste școlare. Baza acestui fond a format-o arenda dreptului de cârciumărit pe timpul dela 21 Septembrie până la 31 Decembrie a fiecărui an, drept care până atunci permitea oricărui grenicer să vândă beuturi spirtuoase fără nici o taxă. Este de notat că, în timpul graniței era oprit jidovilor a se stabili în aceste comune. S'au grupat comunele în trei clase și fiecare era obligată ca din venitul amintit și chiar din contribuții, până la complectarea sumei fixate, să conlucre din răspuseri întru înființarea complectă a fondului. A fost aceasta o jertfă mare pentru grăniceri, căci pe lângă greutatea ce apăsau pe umerii lor se mai cerea și această dare.¹⁾

(Va urma).

Pr. T. CIURUȘ

¹⁾ Istoria școalelor năsăudene, de V. Șotropa și Dr. N. Drăgan.

■ ■ Abonați și răspândiți ■ ■
■ ■ „VIAȚA ILUSTRATĂ” ■ ■

Prin aceasta facem cunoscut tuturor, că în ziua de 13 August 1939, ora 3 p. m. se va ține licitație publică în conformitate cu legea Contabilității Publice pe lângă oferte închise la oficiul parohial ort. rom. Sohodol.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de a adjuceca lucrarea celui ce prezintă mai multă garanție morală și materială fără considerare la preț.

Pentru orice informațiuni doritorii se vor adresa oficiului parohial ort. rom. Sohodol, în orice zi, în orele de oficiu.

Sohodol, la 12 Iulie 1939.

Nicolae Napău Gherasim Sicoe
epitrop. preot ort. rom.

Nr. 549/1939 prot.

Văzut:

Sorin I. Furdul, protopop.

Nr. 4504/1939

CONCURS

Prin aceasta se publică concurs pentru primirea de studenți în Academia noastră teologică din Cluj, cu terminul de 15 Sept. a. c.

1. Candidații cari doresc să fie primiți vor înainta Consiliului nostru eparhial o cerere scrisă cu mâna proprie, anexând în original următoarele documente:

a) Actul de naștere și botez dela oficiul parohial;

b) Certificat de bacalaureat;

c) Certificat medical, prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petiționarului;

d) Declarația petiționarului, subscrisă de părinți sau tutori, că după absolvirea cursului teologic, va intra în slujba eparhiei cel puțin 5 ani de zile, la din contră va restitui fondului seminarial toate speșele de întreținere, precum și bursele primite.

Cererile însoțite de aceste documente, se vor înainta Consiliului, până la 15 Septembrie a. c.

Cereri intrate după acest termen nu se vor lua în considerare.

2. Nu se vor primi decât candidați înzestrați cu darul de a cânta.

3. Candidații primiți se vor prezenta în ziua de 29 Septembrie la vizită medicală și la examinarea aptitudinilor lor muzicale, dela care atârână primirea definitivă în Academie.

Atât cei primiți cât și clericii cei vechi se vor înscrie în zilele de 29—30 Septembrie.

4. Examenenele și colocviile restante se vor face în 25—28 Septembrie. Terminul excepțional din Februarie s'a suprimat. Astfel ceice nu se vor prezenta sau vor fi respinși dela examene și colocvii vor fi considerați repetenți.

5. După 30 Septembrie nu vor mai fi înscriși decât candidații din sesiunea de toamnă de bacalaureat, (în an I).

6. Cu ocazia înscrierii fiecare student va plăti 150 Lei taxă de înscriere, 100 Lei pentru bibliotecă și 100 Lei taxă pentru anuar.

Pentru întreținerea la Internatul Academiei, studenții vor avea să solvească o taxă anuală de 8000 Lei. In patru rate: la înscriere 2000 Lei, la 1 Decembrie 2000 Lei, la 1 Februarie 2000 Lei și 1 April 2000 Lei.

7. În 30 Septembrie toți clericii se vor mărturisi și cumineca, iar în 1 Octombrie se va face deschiderea anului școlar.

8. Până la 30 Septembrie studenții vechi vor achita toate restanțele, precum și cel puțin o rată pentru anul școlar 1939—40, altfel nu

vor putea fi primiți în Academie sub nici un motiv.

9. Toți clericii vor locui în Internatul Academiei. Externi nu se vor mai admite sub nici o condiție.

10. Burse sau alte ajutoare se vor da în semestrul II.

11. Fiecare student primit în Academie va aduce cu sine cel puțin 4 schimburi de rufe în stare bună.

Toți studenții sunt obligați să poarte vestă închisă de culoare neagră.

Dela data inmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorințele statorite de Regulamentul Academiei.

12. Nici un student nu poate cereta în acelaș timp, ca student ordinar, alte institute de învățământ.

Dela dispozițiile de mai sus nu se va face nici o excepție.

Cursurile regulate încep la 2 Oct.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial, ținută la 3 Iulie 1939.

† Nicolae, Valer Mateiu,
Episcop. secretar subst.

Nr. 949/1939.

(28) 2—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de cl. I-a Someșeni, protopopiatul Cluj, devenită vacantă prin decesul parohului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile, socotit dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela Stat cu referire însă la ord. Minist. în vigoare.

2. Sesiune parohială de 12 iug. arător.

3. Interesele după fondul sesiunii parohiale până la achiziția imobilului corăspunzător depunerii.

4. Dreptul de a paște 3 vite în pășunea comună.

5. Locuință corespuzătoare închiriată de parohie, până la edificarea unei case parohiale.

6. Stola stabilită de consiliul parohial în ședința din 12/III. 1933.

Candidații își vor înainta în termenul fixat, toate actele, cu cerere, adresată Ven. Consiliu Eparhial. În parohie se pot prezenta cu avizul protopopului, conform art. 47 din regulament până la 8 zile înainte de alegere.

Cluj, la 12 Iulie 1939.

Consiliul parohial din Someșeni în înțelegere cu oficiul protopopesec.

Protopop N. Vasiu.

Nr. 4159/1939.

(26) 3—3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea postului de preot din parohia Peteritea, protopopiatul Lăpuș, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela Stat conform calificăției.

2. Sesiune parohială 16 jug., 78 stj. conform inventarului, arător, fânaș și pășune.

3. O mierță de cucuruz nesfârmat la cules toamna, dela fiecare familie.

4. Stolele obicinuite.

5. Locuința în școală, proprietatea bisericii.

Candidații își vor înainta cererile de concurs potrivit legii în termenul deschis Consiliului eparhial, pentru a fi numiți fără alegere.

Cluj, la 3 Iulie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 391/1939 prot.

(27) 3—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de cantor în parohia Gherla, protopopiatul Dej, se publică concurs cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Casă de locuit, constătătoare din 2 camere și cămară de lemne.

2. Folosința alor 6 jughere de pământ, clasa I.

3. Venitele stolare obicinuite.

4. Intrucât cel ales va avea diploma de absolvire a școlii de cântăreți, vom interveni la Ministerul Cultelor pentru a fi luat în bugetul Statului spre a primi salarul de cantor, ca și cei din vechiul regat.

Nu vor fi luați în candidație decât numai absolvenții școlii de cântăreți, precum și cei ce au diploma de cantor.

Candidații își vor înainta cererile însoțite de diploma de cantor, oficiului nostru parohial în termenul

fixat, trebuind să se prezinte Dumineca sau în vre-o sărbătoare la biserică pentru a cânta în strană, arătându-și priceperea în cântări și tipic, și pentru a face cunoștință cu poporul.

Vor fi preferați cei ce sunt în stare de a forma și conduce cor bisericesc.

Din ședința consiliului parohial din Gherla ținută în 22 Iunie 1939.

Dum. Giurgiuca Teodor Chiriac,
paroh notar

Văzut:

Z. Man, protopop.

POSTA REDACȚIEI

Ziarului „Unirea“ din Blaj. Vă implinim dorința, luând act de lămurire date în legătură cu absența I. P. S. Mitropolit Alexandru Nicolescu dela investiția I. P. S. Patriarh Nicodim. Ne permiteți însă să adăogăm, că valoarea lor ar fi fost alta, dacă le-ar fi semnat însuș I. P. S. Mitropolit.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

Nr. 2946—1939.

Donațiunile făcute pe seama bisericilor din eparhia noastră în cursul anului 1938.

Cu sume mai însemnate au contribuit:

8. Protopopiatul Huedin:

Pentru parohia:	Lei
Bălcești: Mai mulți enoriași	63.610
„ Prefectura jud. Cluj	20.000
„ Ministerul Cultelor	5.000
Beliș: Direcțiunea Silvică Cluj	1.800
Calata: Vasile Nicoară, comerciant	5.000
Călățele: Mai mulți enoriași, dif. obiecte și numerar	3.845
Căpușul-mic: Mai mulți enoriași, diferite obiecte	6.620
I. G. Duca: Comuna politică	4.100
Finciu: Comuna politică, o pădure	481.000
„ numerar	50.000
Finciu: Muntean Traian, Călățele	15.000
„ Ministerul Cultelor	10.000
„ Prefectura jud. Cluj	9.500
„ Mai mulți enoriași	7.070
„ Ioan Sorcai, Călățele	6.000
Huedin: Comuna politică	2.000
„ Mai mulți enoriași	1.200
Mănăstireni: Sofia Rădulescu, București, odăjdii	4.668
Pâniceni: Comuna politică	3.000
Rișca-de-sus: Ministerul Cultelor	5.000
„ Prefectura jud. Cluj	5.000
Onucești: Mai mulți enoriași	15.000
„ Ministerul Cultelor	5.000
Mărcești: Ministerul Cultelor	5.000
Căpușul-mare: Ministerul Cultelor	5.000
Văleni: Pr. Aurel Nicoară, diferite cărți bisericești	1.115
„ Vlaicu Teodor	1.000
Danii mai mici pentru 8 parohii	3.434
Total:	744.962

9. Protopopiatul Tg.-Lăpușului:

Baba: Mihiș Susana, pământ	25.000
„ Mihiș Ioan	6.000
Boereni: Prefectura județului Someș	10.000
Borcute: Prefectura județului Someș	5.000
„ Mai mulți enoriași, doi prapori	3.000
Cupșeni: Mai mulți enoriași	1.400
Dobric: Mai mulți enoriași, odăjdii, prapori	6.600
Dumbrava: Prefectura județului Someș	4.000
Inău: Thira Todor I. Grigore	50.000
„ Prefectura județului Someș	5.000
Libotin: Bota Sofron I. epitrop	2.250
„ Mai mulți enoriași, odăjdii și numerar	10.350
Rohia: Mai mulți enoriași	5.000
Sălmița: Mai mulți enoriași	1.180
Suciul-de-jos: Mai mulți enoriași	5.650
Tg.-Lăpușului: Primăria comună	35.000
„ Prefectura jud. Someș	15.000
Văleni: Nechita Augustin, diferite obiecte	1.000
Vima-mare: Mai mulți enoriași, odăjdii și cărți bis.	6.000
Vima-mică I: Mai mulți enoriași	1.404
Vima-mică II: Mai mulți enoriași	1.772
Danii mai mici pentru 5 parohii	2.560
Total:	203.166

(Va urma)